

Beslutningsforslag nr. B 103. Fremsat den 25. marts 1999 af Christine Antorini (SF), Anne Baastrup (SF), Aage Frandsen (SF) og Jes Lunde (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om sygeplejerske- og radiografuddannelserne

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte de fornødne lovforslag og foretage de fornødne ændringer i bekendtgørelser, cirkulærer og andre administrative forskrifter med henblik på at overføre sygeplejerske- og radiografuddannelsen fra amtskommunerne til staten med følgende formål:

1. At foretage en udvidelse af uddannelseskapa-
paciteten.

2. At gennemføre en bedre samordning af sygeplejerske- og radiografuddannelsen med de øvrige videregående sundhedsuddannelser.
3. At etablere en bachelorgrad for alle videregående sundhedsuddannelser med en række fælles fag.

Bemærkninger til forslaget

Sygeplejeske- og radiografuddannelserne er som de eneste videregående uddannelser placeret i amtskommunalt regi, mens alle øvrige videregående uddannelser, herunder også sundhedsuddannelserne, er placeret i statsligt regi. Denne placering af uddannelserne giver en række barrierer for udvikling af sundhedsuddannelserne og sundhedssektoren.

Amtskommunerne forsøger først og fremmest at dimensionere uddannelseskapaaciteten, så udbud af uddannelsespladser svarer til det forventede lokale behov for arbejdskraft. En sådan politik har også tidligere været fulgt på det statslige område, men blev forladt for nogle år siden. Erfaringerne viste, at prognoserne gav en dårligere tilpasning mellem udbud og efterspørgsel end de unges frie valg af uddannelse. Derfor har Socialistisk Folkeparti i flere år arbejdet hen imod fri adgang til stadig flere uddannelser. På de videregående sundhedsuddannelser vil der næppe blive helt fri adgang, men også her er der sket væsentlige udvidelser i de senere år. Udvidelserne er foretaget for at undgå mangel på kvalificeret arbejdskraft, men også for at opfylde målsætningen om, at stadig flere af en ungdomsårgang får en videregående uddannelse. På dette punkt følger forslagsstillerne de intentioner, som er angivet i institutionsredegørelserne fra 1998.

Mangelen på sygeplejersker er blevet en begrænsende faktor i sundhedssektoren og for sundhedssektorens udvikling. Det er en vanskelig situation. Forslagsstillerne er opmærksomme på, at der ud over en for lille uddannelseskapaacitet kan nævnes andre faktorer som sygeplejerskers brug af orlovsordninger og sygeplejerskers overtagelse af arbejdsfunktioner, der tidligere blev bestridt af andre faggrupper, og en lille søgning til sygeplejerskeuddannelsen, men sådanne forklaringer illustrerer kun det forkerte i brug af stramme planøkonomiske metoder på uddannelsesområdet. Uddannelseskapaaciteten skal være så stor, at der er uddannet arbejdskraft nok, selv om samfundet ændrer sig. Sygeplejersker skal naturligvis have samme ret som alle andre faggrupper til at tage orlov. Al erfaring viser, at størst mulig respekt for den enkeltes eget frie valg af uddannelse sikrer dette bedst.

Forslagsstillerne er også opmærksomme på, at der er en vigende tendens fra de uddannelsessøgende side til at søge ind på sygeplejestudiet. Problemerne er størst i landets udkantområder. Det er forslagsstillerens opfattelse, at den ringe søgning kan skyldes, at sygeplejeskolerne fortsat ikke opfattes som et studium på linje med de øvrige sundhedsuddannelser i Undervisningsministeriets ressort. Socialistisk Folkeparti er bekymret for denne udvikling, især fordi der forude venter de små årgange, der for sygeplejerskeuddannelsen ligesom for en række andre uddannelser kan give yderligere problemer med at få uddannelsessøgende nok.

Det har været fremført, at en flytning af uddannelserne fra amtskommunerne til Undervisningsministeriet vil kunne give store problemer i forhold til de studerendes praktik. Sådan behøver det ikke at blive. Også de øvrige sundhedsuddannelser, som hidtil har været i Undervisningsministeriets ressort, har praktik i uddannelserne. Dertil kommer, at amtskommuner og primærkommuner fortsat skal have indflydelse på uddannelserne og uddannelsernes praktik via dialog om konkrete krav til uddannelserne og dimensioneringen. Den direkte indflydelse kan ske via uddannelsesinstitutionernes styrende organer, og som modtagere af studerende i uddannelsespraktik har amtskommuner og primærkommuner et solidt grundlag for denne dialog.

Men ønsket om en udvidelse af uddannelseskapaaciteten er ikke den eneste baggrund for forslaget om at overføre uddannelserne til statsligt regi. Også behovet for en bedre koordinering mellem de forskellige videregående sundhedsuddannelser taler for, at alle uddannelser udbydes i samme regi. Det har afgørende betydning for opgavevaretagelsen i sundheds- og socialsektoren, at de ansatte - ud over at besidde de nødvendige faglige kvalifikationer - er bedst muligt i stand til at samarbejde på tværs af de enkelte fags områder. Øget kendskab til andre nært beslægtede fag og øvelser i tværfagligt samarbejde allerede på grunduddannelserne vil være et stærkt grundlag for samarbejde mellem fagpersoner med forskellige uddannelser.

Der arbejdes for tiden i Undervisningsministeriet/Sundhedsuddannelsesrådet med en reform af sundhedsuddannelserne. Forslagsstillerne er enige i, at der er brug for en reform af sundhedsuddannelserne og mener, at en vedtagelse af nærværende forslag vil kunne fremme en reform på området. Det, at sundhedsuddannelserne er placeret i forskelligt regi, giver en unødvendig barriere for gennemførelse af en reform, men er også en barriere for dannelse af de i institutionsredegørelserne 1998 foreslåede centre for videregående uddannelser (CVU) på sundhedsområdet. Institutionsredegørelse II's nedtoning af sundhedsuddannelserne bekræfter, at det, at uddannelserne er placeret i forskelligt regi, er en unødvendig barriere.

Som et led i at gøre sundhedsuddannelserne så attraktive for de uddannelsessøgende som muligt hører også det at skabe mere attraktive fælles studiemiljøer. Samling af professionsuddannelserne på sundhedsområdet i fælles enheder vil medføre et bedre fagligt og socialt miljø for de studerende og kommende medarbejdere i social- og sundhedssektoren.

Det af institutionsredegørelserne foreslåede integrerede samarbejde mellem bl.a. sundhedsuddannelserne betinger placering i samme regi, ligesom det også vil give forbedrede muligheder for meritoverførsel mellem uddannelserne. Det vil sige, at forslaget også kan fremme en ønskelig fleksibilitet i uddannelsessystemet.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at bacheloruddannelsen for alle sundhedsuddannelser kan bestå af professionsrettede uddannelser med tværfaglige elementer, f.eks. et antal fællesfag for alle sundhedsfagene og et antal professionsspecifikke fag. Med det rette valg af kurser ville uddannelsen så enten være en professionsuddannelse som sygeplejerske, jordemoder, fysioterapeut, ergoterapeut, radiograf, laborant m.v. eller være første del af en kandidatuddannelse som læge, tandlæge m.v. En reform vil gøre det lettere at indføre helt fri adgang til sundhedsuddannelserne, fordi en sådan opbygning vil bidrage til den tidligere omtalte ønskelige fleksibilitet. Det vil være lettere at skifte spor, hvis der opstår arbejdsløshed/arbejdskraftsmangel inden for et fag.

Som et eksempel på et akut behov for en bedre koordinering kan nævnes muligheden for at tilbyde monofaglige kandidatuddannelser og ph.d.-uddannelser som overbygning på de mellemlange videregående sundhedsuddannelser. Det er vigtigt, at barriererne mellem universiteterne og andre uddannelser nedbry-

des med henblik på at skabe et sammenhængende uddannelsessystem og med henblik på at give de professionsuddannede mulighed for at erhverve sig kvalifikationer i forhold til udviklingsarbejde og forskning. Der er et stort samfundsmæssigt behov for, at de sundhedsydelse, som udbydes af professioner med mellemlange videregående sundhedsuddannelser, også kan dokumenteres. Da dokumentationen skal ske af hensyn til brugerne af sundheds- og socialektorens ydelser, vil målsætningen være, at en sådan forskningsindsats er anvendelsesorienteret. Gennem et formelt og ligeværdigt samarbejde mellem de mellemlange videregående sundhedsuddannelser og universiteterne skal der sikres mulighed for, at et passende antal professionsuddannede bachelorer kan få udbygget uddannelsen med en kandidat- eller ph.d.-grad. Også institutionsredegørelserne peger på nødvendigheden af et sådant samarbejde.

Sygeplejerskerne har en kandidatuddannelse på Sygeplejerskehøjskolen i Århus, men for de øvrige mellemlange sundhedsuddannelser mangler en sådan monoprofessionel overbygning. Der er de senere år blevet etableret tværfaglige kandidat- og masteruddannelser på sundhedsområdet som f.eks. Master of Public Health på Københavns og Århus Universitet og Den sociale kandidatuddannelse på Ålborg Universitet. Disse uddannelser dækker imidlertid ikke behovet for udvikling af redskaber, som er forudsætningen for at udvikle og dokumentere de monofaglige kvalifikationer.

Det skønnes mest hensigtsmæssigt at tilbyde overbygning sammen med sygeplejerskernes kandidatuddannelse placeret to steder i landet - i Århus og København. Det må være muligt nu, hvor sygeplejerskernes kandidatuddannelse og andre videreuddannelser, f.eks. Videreuddannelsen for Ergoterapeuter og Fysioterapeuter i Århus samt laboranter er flyttet fra Sundhedsministeriet til Undervisningsministeriet.

Af disse grunde foreslås sygeplejerske- og radiografuddannelserne overført fra amtskommunalt til statsligt regi. En sådan overførsel skal ikke indebære en fysisk koncentration af uddannelserne. Det er forslagsstillernes opfattelse, at der fortsat på landsplan skal være en spredning af sundhedsuddannelserne. Det bliver derfor op til Undervisningsministeriet eller de enkelte skoler at aftale placering med amtskommuner og kommuner, som det nu sker med de øvrige sundhedsuddannelser.

Skriftlig fremsættelse

Christine Antorini (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om sygeplejerske- og radiografuddannelserne.
(Beslutningsforslag nr. B 103).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.